Pastiersky list veriacim Nitrianskej diecézy –
Spomienka na všetkých zosnulých veriacich

V uponáhľanom svete zaplavenom povinnosťami a neustále novými udalosťami môžeme ľahko zabudnúť na podstatné evanjeliové posolstvo, posolstvo o našej večnosti.

Prvé novembrové dni nám vychádzajú v ústrety prostredníctvom liturgie a pozývajú nás, aby sme sa zastavili a zahľadeli sa pozorne na život a jeho smerovanie. Včera sme oslávili v liturgii tých, ktorí sú už v Božej blízkosti a pomáhajú nám svojim príkladom a orodovaním. Dnes nás liturgia pozýva, aby sme mysleli na tých, ktorí sú na ceste k osláveniu, avšak potrebujú našu pomoc.

Aj atmosféra v prírode nám k tomu napomáha, aby sme si uvedomovali pominuteľnosť tohto sveta a nášho života: stromy vyzlečú svoje farby, rozlúčia sa s listami a vietor ich unesie niekde do neznáma, aby sa vrátili do zeme a pripravili pôdu pre nový život. Hmly ľahučké ako tymián naplnili doliny a cintorín vonia vlhkou hlinou zmiešanou so spomienkami, spojenými so svetlom sviečok ako morom drobných hviezd a jemným smútkom. Napriek tomu však dúfame, že smrť nie je koniec. Práve v tomto okamihu je cítiť prísľub nového začiatku. Dialóg s večnosťou – chvíľa, keď si spomíname na tých, ktorí odišli a chýbajú nám – na rodičov, starých rodičov, súrodencov, priateľov, deti... Ich hlas už nepočuť, ale ich stopa ostala v našich spomienkach, v skutkoch, ktoré vykonali a hlavne v láske, ktorú nám darovali.

V atmosfére piety a vďačnosti, spomienok na našich drahých zosnulých, sme iste viac ako inokedy ochotní zamyslieť sa nad zmyslom ľudského života; nad jeho tajomstvom, nad jeho budúcnosťou, aj nad naším posledným cieľom.

Filozof nemeckého pôvodu Hans Jonas († v USA r. 1993) hovorí, že existujú tri základné rozmery ľudského života, ktorými sa už predhistorický človek odlišoval od zvierat. Možno ich vyjadriť troma symbolmi – nástrojom, obrazom a hrobom. Nástroj je stelesnením ľudských vedomostí, ktoré človeku umožňujú vtláčať vlastnú vôľu do prírody. Obraz, maľba alebo iné umelecké dielo je projekciou ľudskej predstavivosti, vyjadrením zmyslu pre krásu a ľudskej obrazotvornosti. Najväčší rozdiel však symbolizuje hrob. Iba ľudia pochovávajú mŕtvych. Iba človek si uvedomuje vlastnú smrteľnosť. Keďže človek si uvedomuje, že raz zomrie, iba on si môže položiť otázku, odkiaľ prišiel, aký je zmysel jeho života a čo bude nasledovať po ňom.

Hrob je vyjadrením úcty a nádeje. Keď kresťania a ľudia dobrej vôle hovoria o „dôstojnosti ľudskej osoby“ a „posvätnosti ľudského života“, vyjadrujú to, že v ľudskej osobe sa skrýva čosi vznešené a posvätné, čo si vyžaduje osobitnú úctu. Hrob vypovedá o nevyhnutnosti zomierania, ale hovorí predovšetkým o novom živote. Hovorí nám, že Boh je silnejší ako smrť a že ten, kto zomiera v Kristovi, zomiera pre život.

Tak sa cintorín, miesto smútku a pominuteľnosti, stal miestom nádeje. Kým ho pohania označovali výrazom *nekropolis* ako miesto mŕtvych, kresťania nazývali miesto pochovávania ako miesto spánku. Preto sú nad hrobmi veriacich kríže – znamenia viery a nového života. Čo znamená, že Ježiš Kristus porazil smrť, vstal z mŕtvych, čím všetky udalosti nášho života nadobudli nový rozmer.

Čas, keď navštívime hroby našich najbližších v týchto dňoch je príležitosť preukázať našu vďačnosť i splatiť lásku, ktorú sme zanedbali, či ostali dlžní voči našim drahým zosnulým.

Áno, hroby našich blízkych sú miestami spomienok, ale predovšetkým by mali byť miestami modlitby a nádeje vo večný život. Kvetinové plastové výzdoby, hoci dobre mienené, nie sú tým, čo by im pomohlo. Naši zosnulí nás nepotrebujú len na to, aby sme im ozdobili hrob – oni nás potrebujú, aby sme im pomohli do neba. Pomáhajme teda dušiam v očistci – nie plastom, ale modlitbou!

Už starozákonná kniha nás povzbudzuje: „Svätá a nábožná bola myšlienka modliť sa za mŕtvych, aby boli zbavení hriechov“ (*2 Mach* 12,46). V raných obdobiach kresťanstva existujú dôkazy o tom, že kresťania slávili Eucharistiu na hroboch alebo v ich blízkosti. Najmä na výročie ich smrti *(dies natalis)*, ktorý bol dňom narodenia pre nebo sa modlili za svojich zosnulých slávením Eucharistie.

Cirkev vo svojom učení veľmi jasne zadefinovala náuku o očistci, keď hovorí, že „ťažký hriech nás pozbavuje spoločenstva s Bohom, a preto nás robí neschopnými večného života [...], ale aj všedný hriech má

za následok nezdravé pripútanie k stvoreniam, ktoré potrebuje očistenie či už tu na zemi, alebo po smrti, v stave nazývanom očistec“ (*KKC, čl. 1472*).

Očistec vo svojej podstate je oveľa viac milosťou než trestom. Milosťou, ktorá pomáha, aby sa celkom duša zosnulého očistila a tak mohla získať blízkosť Boha vo večnosti.

Duše v očistci, ktoré sú v tomto stave ešte pre svoje nedokonalosti, túžia po našej pomoci. Zvlášť po tieto dni nám Cirkev ponúka aj jedinečné milosti – odpustky, ktoré môžeme získavať za našich zosnulých.

Tou najväčšou pomocou pre duše v očistci je obeta svätej omše. Pápež sv. Ján Pavol II. nás v tomto zmysle učí: „Modlitby za spásu a prosby, ktoré Cirkev neustále prednáša Bohu, majú veľkú hodnotu. Sú charakteristické pre srdce naladené na Božie milosrdenstvo“ (*KKC, čl. 2635*). Pán sa vždy nechá pohnúť prosbami svojich detí, lebo je Bohom živých. Počas sv. omše zhromaždená komunita prostredníctvom prosieb a spomienky na zosnulých predkladá Otcovi všetkého milosrdenstva tých, ktorí zomreli, aby boli v prípade potreby očistení skrze skúšku očistca a dosiahli večnú radosť. Ich zverovaním Pánovi uznávame našu solidaritu s nimi a podieľame sa na ich spáse v tomto úžasnom tajomstve spoločenstva svätých. Cirkev verí, že duše v očistci „sú podporované modlitbami veriacich a predovšetkým obetou oltára“ *(List opátovi z Cluny, 2. júna 1998 odvolajúc sa na Tridentský koncil a jeho Dekrét o očistci).*

Drahí bratia a sestry, je dobrým zvykom, že tieto „dušičkové dni“ sú aj vhodnou príležitosťou pre rodiny, aby sa stretli a spoločne si uctili pamiatku svojich drahých zosnulých. A usilujme sa aj mimo tohto obdobia, cez rok, touto formou myslieť na našich zosnulých, keď dávame odslúžiť za nich svätú omšu. V mnohých našich farnostiach je dobrým zvykom – a kiežby bol nasledovaniahodný, – aby aspoň na výročie smrti rodičov a blízkych sa rodina stretla pri slávení svätej omše, ktorú obetujú spolu so svätým prijímaním za ich spásu. Je to príležitosť, aby sme si prejavili blízkosť a úctu jeden druhému, uvedomujúc si, že sme pútnici nádeje na tejto zemi. Neoživíme tak len spomienku v modlitbe na tých, čo odišli na večnosť ale nás to obohatí aj s našimi najbližšími, ktorí sú ešte medzi nami, kým máme ešte túto možnosť. Veď denne sme svedkami toho, ako často strácame svojich príbuzných, spolupracovníkov, známych...

Tiež by bolo veľmi užitočné, aby sme pri rozlúčke s našimi zosnulými, okrem kytice živých kvetov, alebo venca, pri pohrebe či po ňom požiadali kňaza o odslúženie svätej omše za tých, s ktorými sa lúčime. Bude to prejavom našej živej viery vo večný život. Obeta svätej omše – Ježišova smrť a jeho zmŕtvychvstanie nám dávajú záruku, že ani smrť nemôže zomrelých od nás oddeliť. On je mostom cez priepasť smrti, cez ktorý sa uchováva spoločenstvo s našimi zomrelými. Nehovoriac, že je to tá najlepšia príležitosť aj pre nás, aby sme sa zodpovedne pripravovali na večnosť. Veď aj pre nás platí: „Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie“ (*Jn* 11, 25).

Preto sa modlime a obetujme dobré skutky za našich zosnulých, ale usilujme sa aj žiť v službe Bohu, ktorá sa prejavuje aj vo veľkodušnej službe iným, aby sme raz mohli v spoločenstve Panny Márie a s našimi drahými oslavovať Boha v nebeskej sláve.

Vo viere na večný život Vás žehnajú

Viliam Judák, nitriansky biskup *Peter Beňo, pomocný biskup*

Prečítajte namiesto homílie v deň Spomienky na všetkých zosnulých veriacich – v nedeľu 2. novembra 2025.